ประโยค ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้
   ก. เสียงก็ดี ตังหนังสือก็ดี ชื่อว่า.....แปลว่า.....ฯ
   ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักขระ มี ๖ คือ.....ฯ

๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ สาธุติ และ เอตทโวจ ตัดและต่ออย่างไร ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้
   ก. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร ฯ
   ข. อะไรเรียกว่าการันต์ ฯ
   ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถีลิงค์อย่างเดียว ฯ
   ฆ. วิเสสนสัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
   ง. อุทฺธ, สเจ เป็นนิบาตบอกอะไร ฯ

๔. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อเหตุกัตตุวาจก ฯ มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร ฯ และในเหตุกัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง ฯ

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกิริยากิตก์ จัดเป็นกี่พวก ฯ แต่ละพวก มีปัจจัยอะไรบ้าง ฯ รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูป และสาธนะอะไร ฯ
   ก. ธมฺมํ วตฺตุ สีลมสฺสาติ ธมฺมวาที ฯ
   ข. ทุกฺเขน รกฺขิยตีติ ทุรกฺขํ ฯ

๖. อะไร ชื่อว่าตัปปุริสสมาส ฯ และตัปปุริสสมาสนั้น มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ มรณภยํ, สุขปฺปตฺโต (ปุริโส) จัดเป็นอย่างไหน ฯ

๗. โคตตตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ โกสลฺลํ, ทสฺสนีโย, ทฺวาทสี ลงปัจจัยอะไร ฯ ในตัทธิตไหน ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างดังต่อไปนี้

ก. เสียงก็ดี ตัวหนังสือก็ดี ชื่อว่า อักขระ แปลว่าไม่รู้จักสิ้นอย่างหนึ่ง ไม่เป็นของแข็งอย่างหนึ่ง ฯ

ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักขระมี ๖ คือ กณฺโฐ คอ, ตาลุ เพดาน, มุทฺธา ศีรษะก็ว่า ปุ่มเหงือก ก็ว่า, ทนฺโต ฟัน, โอฏฺโฐ ริมฝีปาก, นาสิกา จมูก ฯ

๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์ ๕ อย่าง คือ โลโป, อาเทโส, อาคโม, ปกติ, สณฺโญโค ฯ สาธูติ และ เอตทโวจ ตัดและต่ออย่างนี้

สาธูติ ตัดเป็น สาธุ – อิติ สระหน้าเมื่อสระหลังลบแล้วทีฆะได้บ้าง คือ ลบสระ อิ ที่ อิติ แล้วทีฆะสระ อุ ที่ สาธุ เป็น อู ต่อเป็น สาธูติ ฯ

เอตทโวจ ตัดเป็น เอตं – อโวจ ถ้าสระอยู่เบื้องปลายแปลงนิคคหิตเป็น ท ต่อเป็น เอตทโวจ ฯ

๓. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

ก. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนนามนาม ที่ออกชื่อมาแล้วข้างต้น เพื่อจะไม่ให้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ซึ่งไม่เพราะหู ฯ

ข. สระที่สุดแห่งศัพท์ เรียกว่า การันต์ ฯ

ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ เอกูนวีสติ จนถึง อฏฺฐนวุติ เป็นเอกวจนะ อิตถีลิงค์ อย่างเดียว ฯ

ฆ. วิเสสนสัพพนามแบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม, นิยม ฯ

ง. อุทฺธं เป็นนิบาตบอกที่ สเจ เป็นนิบาตบอกปริกัป ฯ

๔. กิริยาศัพท์ใด กล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือ แสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้ให้ผู้อื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อ เหตุกัตตุวาจก ฯ มีอุทาหรณ์ว่า สามิโก สูทं โอทนं ปาเจติ นายยังพ่อครัวให้หุงอยู่ซึ่งข้าวสุก และในเหตุกัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัยคือ เณ, ณย, ณาเป, ณาปย ตัวใดตัวหนึ่ง ฯ

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกิริยากิตก์จัดเป็น ๓ พวก ฯ แต่ละพวกมีปัจจัยดังนี้

กิตปัจจัย คือ อนฺต, ตวนฺตุ, ตาวี

กิจจปัจจัย คือ อนีย, ตพฺพ

กิตกิจจปัจจัย คือ มาน, ต, ตูน, ตฺวา, ตฺวาน ฯ

ก. ธมฺมํ วตฺตุ สีลมสฺสาติ ธมฺมวาที เป็นสมาสรูป ตัสสีลสาธนะ ฯ

ข. ทุกฺเขน รกฺขิยตีติ ทุรกฺขํ เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ฯ

๖. นามศัพท์มี อ วิภัตติเป็นต้นในที่สุดท่านย่อเข้าด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อว่าตัปปุริสสมาส ฯ มี ๖ อย่างคือ ทุติยาตปฺปุริโส, ตติยาตปฺปุริโส, จตุตฺถีตปฺปุริโส, ปญฺจมีตปฺปุริโส, ฉฏฺฐีตปฺปุริโส, สตฺตมีตปฺปุริโส ฯ

มรณภยํ จัดเป็น ปญฺจมีตปฺปุริโส

สุขปฺปตฺโต (ปุริโส) จัดเป็น ทุติยาตปฺปุริโส ฯ

๗. โคตตตัทธิต มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ณ, ณายน, ณาน, เณยฺย, ณิ, ณิก, ณว, เณร ฯ

โกสลฺลํ ลง ณฺย ปัจจัย ในภาวตัทธิต

ทสฺสนีโย ลง อีย ปัจจัย ในฐานตัทธิต

ทฺวาทสี ลง อี ปัจจัย ในปูรณตัทธิต ฯ
